

Complexnummer: 461449

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Haags Gemeentemuseum

Aantal complexonderdelen

4

Monumentnummers van complexonderdelen

461450, 461613, 461614, 461615

Woonplaats

's-Gravenhage

Gemeente

's-Gravenhage

Provincie

Zuid-Holland

Locatie van het hoofdoject

Stadhouderslaan 41, 2517 HV te 's-Gravenhage

Complexomschrijving

Inleiding.

Haags Gemeentemuseum, ontworpen door architect H.P. Berlage in een rationele, sterk door Frank Lloyd Wright beïnvloedde vormgeving en gerealiseerd in 1931-1935. Het ontwerp kwam in 1928-1929 tot stand in nauwe samenwerking met H.E. van Gelder, de toenmalige directeur van de Haagse verzamelingen. Na de dood van Berlage in 1934 werd het Gemeentemuseum voltooid door E.E. Strasser. Met de Beurs te Amsterdam behoort het tot het hoofdwerk van H.P. Berlage, die als de "vader van de Moderne Bouwkunst" in Nederland wordt beschouwd. Het complex heeft de volgende samenstellende onderdelen: museum, paviljoen, stookhuis en vijvers, trans, pergola, tuin en hekwerk. NB. Het door middel van verbindingsgangen aan het museum verbonden tentoonstellingsgebouw (1961-1962) van Sj. Schamhart en het museum van onderwijs (1982-1985) van W.G. Quist vallen niet onder de bescherming.

Omschrijving.

Het Gemeentemuseum is gesitueerd op een min of meer rechthoekig terrein met parkachtige aanleg dat van de Stadhouderslaan wordt gescheiden door twee vijvers, waartussen de gang vanaf de entree aan de Stadhouderslaan naar de museumgebouwen. Het hoofdgebouw bestaat uit een rechterdeel met dienstruimten, auditorium en ontvangsthal, alle met platte daken en links hierop aansluitend het expositiedeel bestaande uit vier vleugels rondom een binnenhof, voornamelijk gedekt met glazen zadeldaken. Het museum heeft een draagconstructie van gewapend beton, bekleed met gele baksteen. Aan het decoratieve metselverband is af te lezen dat de baksteen een bekledende en geen constructieve functie vervult. De voegen liggen verdiept waardoor het expressieve karakter van het metselverband wordt benadrukt. Gevelplinten, tuilmuren, stootborden van trappen en bordessen, alsmede

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Datum van downloaden 09 august 2024

bloembakken die voortkomen uit gevelplinten zijn van forse bruinzwarte baksteen. Lekdorpels, terugspringende gevelonderdelen, afdekkingen van muurtjes en dergelijke zijn uitgevoerd in basalt-lava met frijnslag. Deuren en vensters zijn van brons. Hoewel meer dan 100 venstertypen zijn toegepast valt de homogeniteit op die wordt bewerkstelligd door een standaard maat voor de roedeverdeling van 44 cm breed en 80 cm. hoog. Betonnen gootlijsten en bovenlateien zijn met koper bekleed. Eveneens van koper zijn de hemelwaterafvoeren. In het interieur is de betonnen draagconstructie op veel plaatsen in het zicht gelaten. Het stookhuis met twee markante schoorstenen bevindt zich tegenover de achterzijde van het expositiedeel. Het is hiermee verbonden door gemetselde muren. Het paviljoen is vrijgelegen in de oostelijke hoek van het museumterrein gesitueerd. Een pergola verbindt het auditorium van het museumgebouw met het paviljoen. Delen van het terrein zijn door een bakstenen muur met ijzeren hekwerk gescheiden van de straat. Waardering.

Museumcomplex van architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een rationele, sterk door Frank Lloyd Wright beïnvloede vormgeving; tevens van belang binnen de ontwikkeling van het oeuvre van Berlage. Cultuurhistorisch en typologisch waardevol als voorbeeld van museumarchitectuur, die in zijn tijd op vooruitstrevende wijze voldeed aan de eisen die gesteld werden aan het tentoonstellen van kunst. Vanwege de markante situering langs de Stadhouderslaan is het complex stedenbouwkundig van waarde.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 461450

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	19 oktober 1993
Kadaster deel/nr	82944/200

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*		
's-Gravenhage	's-Gravenhage	Zuid-Holland		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
's-Gravenhage	N			9003

Omschrijving**

Omschrijving.

Museumgebouw op complexe plattegrond, opgebouwd uit ten opzichte van elkaar verspringende bouwvolumes van verschillende hoogtes, deels onder platte daken en deels onder glazen kappen. De draagconstructie is van gewapend beton, die bekleed is met gele baksteen. Aan het expressieve metselverband is af te lezen, dat deze een bekledende en geen constructieve functie vervult. De betonconstructie is in het interieur grotendeels in het zicht gelaten; Deuren en vensters zijn van brons. De betonnen gootlijsten en bovenlateien zijn met koper bekleed. Eveneens van koper zijn de hemelwaterafvoeren. In de rechtervleugel zijn de grote hal met trappenhuis, dienstruimten en auditorium opgenomen. De diverse ruimten zijn door hun kubistische opbouw vanaf de buitenzijde als duidelijk van elkaar te onderscheiden bouwblokken waarneembaar. Architectonisch hoogtepunt is de grote hal gepleisterd in terra nova met terugliggende gekleurde tegels tussen de muurvlakken van de betonnen skeletconstructie en aardewerk vloertegels van diverse kleursoorten in patronen gelegd. Het beeldhouwde reliëf in de hal is een ontwerp van W. van Konijnenburg, uitgevoerd door Dirk Bus. Aan de linkerkant bevinden zich de vier vleugels van de eigenlijke expositieruimten, bestaande uit zalen en kabinetten, die rond een binnenhof zijn gegroepeerd. De zalen zijn zodanig gesitueerd dat verre perspectieven worden vermeden. Glazen kappen in de vorm van zadeldaken zorgen voor de lichtinval van de zalen op de verdieping. In deze kappen bevindt zich een vernuftig systeem van jaloezieën en werd gebruik gemaakt van bijzondere glassoorten om de lichtinval te kunnen reguleren. Op de vier hoeken rond de binnenhof zijn trappenhuisen gesitueerd. Veel ruimten zijn voorzien van verlaagde plafonds van steengaas; wit gepleisterde muren. Het oorspronkelijke rubber op de vloeren is vrijwel overal vervangen door parket. Met name op de begane grond is de indeling na 1945 sterk gewijzigd. De indeling op de verdieping met kabinetten en centrale, om binnenhof gelegen gang van waaruit de verschillende expositieruimten zijn te bereiken, is nagenoeg authentiek. Waardering.

Museumgebouw als onderdeel van het complex Haags Gemeentemuseum van architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een rationele, sterk door Frank Lloyd Wright beïnvloedde vormgeving; tevens van belang binnen de ontwikkeling van het oeuvre van Berlage. Cultuurhistorisch en typologisch waardevol als voorbeeld van museumarchitectuur, die in zijn tijd op vooruitstrevende wijze voldeed aan de eisen die gesteld werden aan het tentoonstellen van kunst. Vanwege de markante situering langs de Stadhouderslaan

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

is het complex van stedenbouwkundige waarde.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Welzijn, kunst en cultuur

Functie

Museum

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 461613

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	19 oktober 1993
Kadaster deel/nr	82927/13

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
's-Gravenhage	's-Gravenhage	Zuid-Holland

Locatienaam	Locatieomschrijving
's-Gravenhage	Statenkwartier

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
's-Gravenhage	N			8431

Omschrijving**

NB. de moderne serre aan de voorzijde is van bescherming uitgezonderd. Omschrijving.

Vrijstaand paviljoen, bedoeld als lunchroom, op complexe plattegrond, bestaande uit ten opzichte van elkaar verspringende bouwvolumes van een bouwlaag hoog, onder platte daken. De draagconstructie is van gewapend beton, die bekleed is met gele baksteen. Aan het expressieve metselverband is af te lezen dat deze een bekledende en geen constructieve functie vervult. Deuren en vensters zijn van brons. De betonnen gootlijsten en bovenlateien zijn met koper bekleed. Eveneens van koper zijn de hemelwaterafvoeren. Het interieur is grotendeels gomoderniseerd. Een lunchroom is een in de tijd van ontstaan bijzonder moderne toevoeging aan een museum en in deze vorm voor Nederland uniek. Het idee is overgenomen van Amerikaanse gebruiken. Waardering.

Paviljoen als onderdeel van het complex Haags Gemeentemuseum van architectuurhistorische en cultuurhistorische waarde als voorbeeld van een rationele, sterk door Frank Lloyd Wright beïnvloede vormgeving; tevens van belang binnen de ontwikkeling van het oeuvre van Berlage.

Hoofdcategorie	Subcategorie	Functie
Sport, recreatie, vereniging en horeca	Sport en recreatie	Paviljoen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister
** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument
Datum van downloaden 09 august 2024

Monumentnummer*: 461614

Status rijksmonument
Inschrijving register* 19 oktober 1993
Kadaster deel/nr 82927/22

Woonplaats* 's-Gravenhage
Gemeente* 's-Gravenhage
Provincie* Zuid-Holland

Locatiennaam 's-Gravenhage
Locatieomschrijving Statenkwartier

Kadastrale gemeente* 's-Gravenhage
Sectie* N
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 8431

Omschrijving**

Omschrijving.

Stookhuis op complexe plattegrond, bestaande uit ten opzichte van elkaar verspringende bouwvolumes van een bouwlaag hoog, onder platte daken. Aan de achterzijde staan twee markante, hoge schoorsteentorens. Aan weerszijden zijn een inrijpoort en een elektriciteitshuisje gesitueerd. De draagconstructie is van gewapend beton, die bekleed is met gele baksteen. Aan het expressieve metselverband is af te lezen dat deze een bekledende en geen constructieve functie vervult. Deuren en vensters zijn van brons. De betonnen gootlijsten en bovenlateien zijn met koper bekleed. Eveneens van koper zijn de hemelwaterafvoeren. Waardering.

Stookhuis als onderdeel van het complex Haags Gemeentemuseum architectuurhistorisch en cultuurhistorisch waardevol als voorbeeld van een rationele, sterk door Frank Lloyd Wright beïnvloedde vormgeving; tevens van belang binnen de ontwikkeling van het oeuvre van Berlage.

Hoofdcategorie Cultuur, gezondheid en wetenschap
Subcategorie Onderwijs en wetenschap
Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 461615

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	19 oktober 1993
Kadaster deel/nr	82927/28

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
's-Gravenhage	's-Gravenhage	Zuid-Holland

Locatienaam	Locatieomschrijving
's-Gravenhage	Statenkwartier

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
's-Gravenhage	N			8431

Omschrijving**

Omschrijving.

Vijvers, trans, pergola, tuin en hekwerk, behorende bij het Haags Gemeentemuseum. Het museumgebouw wordt door twee rechthoekige vijvers van verschillende grote van de Stadhouderslaan gescheiden. Bewust is in het ontwerp gekozen voor een forse afstand van het museum tot de Stadhouderslaan teneinde de rust te waarborgen. Tussen de vijvers bevindt zich de trans, waarvan de entree aan de Stadhouderslaan geflankeerd wordt door twee bakstenen pylonen. Via de trans bereikt men de grote hal van het museumgebouw. Boven de ingang een door J. Altorf vervaardigd fayence beeldje met het wapen van Den Haag. De verbindingsgang is evenals het museum opgebouwd uit een betonnen skeletconstructie, bekleed met gele baksteen. De lange zijden zijn met glas dichtgezet. Tussen het auditorium aan de achterzijde van het museumgebouw en het paviljoen bevindt zich de houten pergola. Het complex wordt van de straat gescheiden door bakstenen muurtjes, waarop een laag ijzeren hekwerk. De binnentuin en de tuinaanleg om het gebouw heen met de vijvers zijn doelbewust aangelegd ter verhoging van het beoogde effect van een museumbezoek. De oorspronkelijke opzet met rode betegelde paden en groene gazons is symbolisch voor de opvatting van de tuin als overgang van "cultuur" naar "natuur". Waardering.

Vijvers, trans, pergola, tuin en hekwerk zijn als onderdeel van het complex Haags Gemeentemuseum architectuurhistorisch en cultuurhistorisch waardevol als voorbeeld van een rationele, sterk door Frank Lloyd Wright beïnvloedde vormgeving; tevens van belang binnen de ontwikkeling van het oeuvre van Berlage.

Hoofdcategorie	Subcategorie	Functie
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	Pergola
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	Tuin

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister
** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument
Datum van downloaden 09 august 2024

Hoofdcategorie

Voorwerpen op pleinen en dergelijke
Cultuur, gezondheid en wetenschap
Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Erfscheiding(D)
Welzijn, kunst en cultuur
Tuin, park en plantsoen

Functie

Hek
Museum
Vijver

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument